

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Дека́н факультету
геоло́гії, географії, рекреації і туризму

Віліна ПЕРЕСАДЬКО

серпень 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти	<u>бакалавр</u>
галузь знань	<u>10 Природничі науки</u>
спеціальність	<u>106 Географія</u>
освітня програма	<u>Географія рекреації та туризму</u>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
факультет	<u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

«28» серпня 2023 року, протокол № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Юрій КАНДИБА, к. геогр. н., доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства
Катерина КРАВЧЕНКО, к. геогр. н., доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства
Людмила КЛЮЧКО, к. геогр. н., доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

Протокол від «28» серпня 2023 року № 9

Завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

_____ Людмила НСМЕЦЬ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Географія рекреації та туризму»

Гарант освітньо-професійної програми _____ Юлія ПРАСУЛ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від «28» серпня 2023 року № 7

Заступник науково-методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

_____ Юлія ПРАСУЛ

ВСТУП

Програму виробничої практики складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності

106 Географія

освітньої програми

Географія рекреації та туризму

Практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців із вищою освітою. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення у разі одержання необхідного обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

1. Опис туристсько-краєзнавчої практики

1.1. Мета практики – оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та засобами дослідницької діяльності у галузі географії рекреації та туризму.

1.2. Основні завдання практики:

- закріплення студентами теоретичних знань, одержаних під час вивчення загальних та спеціальних курсів у відповідності до навчальних планів;
- формування у студентів професійних умінь та навичок регіональних рекреаційно-географічних досліджень у польових і камеральних умовах;
- удосконалення студентами прийомів та методів географічного вивчення об'єктів та процесів туристсько-рекреаційної сфери на конкретній території;
- збір матеріалів для їх подальшого використання при виконанні кваліфікаційних робіт та особистих наукових дослідженнях студентів;
- розширення економічного і соціального кругозору студентів, набуття ними суспільного досвіду;
- формування засад колективної праці.

1.3. Характеристика практики

Кількість кредитів: 7

Загальна кількість годин: 210

Семестр: б

Вид контролю: залік

1.4. Заплановані результати практики:

Загальні компетентності:

- ЗК01.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК03.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК05.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК07.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК08.** Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК10.** Навички здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів.

СК02. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

СК11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах.

СК14. Картографічна компетентність: уміння давати комплексну географічну оцінку території за результатами аналізу карт, здатність відображати географічні об'єкти і процеси за допомогою картографічних творів.

Програмні результати навчання:

ПР01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПР02. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.

ПР04. Аналізувати географічний потенціал території, зокрема туристсько-рекреаційний, вплив географічних властивостей регіонів на природокористування та господарську діяльність, їх взаємозв'язки.

ПР05. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.

ПР13. Визначати сприятливість природного середовища для організації туристичної та рекреаційної діяльності.

2. Зміст та організація проведення виробничої практики

Виробнича практика триває 7 тижнів і проходить у 3 етапи – підготовчий, польовий та камеральний.

На **підготовчому етапі** проводяться аудиторні заняття, які включають інструктаж студентів з техніки безпеки, ознайомлення студентів з програмою практики, закріплення за студентами конкретних напрямів досліджень, проведення лекцій з методики суспільно-географічних досліджень.

Студенти самостійно збирають вихідні матеріали про особливості розвитку рекреації та туризму в регіоні, розробляють програми досліджень за своїми напрямками та опрацьовують методики досліджень.

Підготовчий етап закінчується **заліком у формі співбесіди**, в ході якої перевіряється, наскільки студент усвідомлює поставлені перед ним завдання, розуміє алгоритм їх розв'язання, а також оцінюється робота зі збору вихідних матеріалів та знання методики дослідження.

Під час **польового етапу** практики здійснюється виїзд групи студентів у район дослідження. Організується поселення на базі (в якості бази можуть бути гуртожитки, туристичні бази тощо).

Керівники практики розробляють маршрути та складають їх графік. Проводяться радіальні виїзди та виходи: в управління та відділи обласної державної адміністрації, на підприємства та установи.

Студенти збирають статистичну та іншу інформацію про розвиток рекреації та туризму в регіоні, відвідують туристичні фірми.

У камеральних умовах проводиться попереднє упорядкування та групування зібраних даних. У вихідні дні організовується відпочинок та дозвілля студентів.

На **камеральному етапі** практики проводиться обмін студентів зібраними даними, їх узагальнення та первинна обробка. Кожен студент готує попередній варіант індивідуального звіту, який є складовою частиною групового звіту.

3. Вимоги до баз туристсько-краєзнавчої практики

Підприємства, установи, організації, які залучаються для проведення виробничої практики студентів, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають спеціальності, за якою здійснюється підготовка фахівців;

- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;
- надання студентам права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання робочої програми практики.

Базами проведення виробничої практики студентів є органи державної влади і місцевого самоврядування регіонального рівня (обласні та районні ради і державні адміністрації); навчальні заклади, які займаються підготовкою фахівців за аналогічною спеціальністю; установи і заклади науково-дослідницького профілю; туристичні фірми.

Між Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна і базою практики укладається договір на проведення практики.

4. Індивідуальні завдання з практики

Студенти отримують індивідуальні завдання практики згідно з напрямками особистих досліджень:

- дати характеристику та оцінку природних туристсько-рекреаційних ресурсів регіону;
- дати характеристику та оцінку історико-культурних туристичних ресурсів регіону;
- дати оцінку туристсько-рекреаційного потенціалу регіону;
- охарактеризувати структуру туристсько-рекреаційного комплексу регіону;
- розкрити особливості розвитку рекреації і туризму в регіоні;

5. Вимоги до звіту з виробничої практики

Студенти-практиканти складають індивідуальні звіти про практику, у яких висвітлюють виконану роботу за напрямками особистих досліджень. На основі індивідуальних звітів складається груповий звіт, який має таку структуру (орієнтовно):

1. ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ РЕГІОНУ
  - 1.1. Природно-рекреаційні ресурси
  - 1.2. Історико-культурні туристичні ресурси регіону
  - 1.3. Туристсько-рекреаційний потенціал регіону
2. СТРУКТУРА ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНУ
  - 2.1. Функціональна структура ТРК
  - 2.2. Територіальна структура ТРК
  - 2.3. Туристсько-рекреаційне районування регіону
3. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЇ І ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ
  - 3.1. Види туризму в регіоні та їх розвиток
  - 3.2. Організація туристсько-рекреаційної діяльності

Звіт має містити текстову частину та ілюстрації у вигляді схем, графіків, діаграм, картосхем, статистичних таблиць тощо, оформлених відповідно до стандартів оформлення наукових робіт.

6. Підбиття підсумків туристсько-краєзнавчої практики

Захист групового звіту відбувається на підсумковій конференції, яка проводиться наприкінці практики. Під час захисту кожен студент доповідає за результатами напряму особистих досліджень, які є складовою частиною групового звіту. Доповідь супроводжується презентацією.

Підсумки практики доповідаються керівниками практики та обговорюються на засіданні кафедри.

7. Критерії оцінювання результатів туристсько-краєзнавчої практики

При оцінюванні результатів виробничої практики враховуються:

- повнота і якість виконання програми практики (індивідуальне завдання);
- якість оформлення звітних матеріалів;

- участь у підготовці групового звіту (вступ, висновки, список джерел, верстка, редагування, презентація тощо);
- захист звіту (доповідь, відповіді на запитання);
- ведення щоденника практики;
- ставлення студента-практиканта до роботи (старанність, організованість, дисциплінованість, ініціативність, креативність тощо);

8. Методи контролю та схема нарахування балів

Оцінка за практику виставляється з урахуванням роботи студентів на всіх її етапах.

Підготовчий етап завершується заліком у формі співбесіди, в ході якої перевіряється, наскільки студент усвідомлює поставлені перед ним завдання, розуміє алгоритм їх розв'язання, а також оцінюється робота зі збору вихідних матеріалів та знання методики дослідження.

Під час польового етапу проводиться перевірка керівниками практики зібраних даних, щоденників практики.

На камеральному етапі проводиться перевірка керівниками практики індивідуальних звітів. Після остаточного оформлення групового звіту проходить його захист, за результатами якого виставляється залік.

Схема нарахування балів

Етапи практики	Види робіт	Кількість балів
Підготовчий	збір вихідних матеріалів за напрямом особистих досліджень	5
	вивчення методики дослідження	5
Польовий	збір статистичних та інших матеріалів	15
	попередня систематизація зібраних даних	10
	щоденник практики	5
Камеральний	узагальнення та первинна обробка зібраних даних	10
	підготовка індивідуальних звітів (за напрямом особистих досліджень)	25
	верстання, редагування та оформлення групового звіту	5
	захист групового звіту	20
Всього балів		100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Аріон О. В. Географія туризму : навч.-метод. посібник / О. В. Аріон, С. І. Уліганець. – К. : Альтерпрес, 2013. – 266 с.
2. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України : навч. посібник / О. О. Бейдик. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Альтерпрес, 2011. – 462 с.

3. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування / О.О. Бейдик. – К., 2001. – 395 с.
4. Бейдик О. О. Рекреаційна географія: навчально-методичний комплекс дисципліни / О. О. Бейдик. – К. : Обрії, 2007 – 96 с.
5. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму : навч. посібник / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. – К. : Знання, 2011. – 334 с.
6. Кузик С. П. Географія туризму: навчальний посібник / С. П. Кузик. – К. : Знання, 2011. – 271 с.
7. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України : навч. посібник / О. О. Любіцева, В. Є. Панкова, Є. В. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.
8. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник / Марта Пилипівна Мальська, Наталія Володимирівна Антонюк, Наталія Михайлівна Ганич. – Київ : Знання, 2008. – 661 с.
9. Масляк П. О. Рекреаційна географія: навч. посібник / П. О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 343 с.
10. Панкова Є. В. Туристичне краєзнавство : навч. посібник / Є. В. Панкова; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – К. : Альтерпрес, 2003. – 351 с.
11. Петранівський В. Л. Туристичне краєзнавство : навч. посібник / В. Л. Петранівський, М. Й. Рутинський; за ред. проф. Ф. Д. Заставного. – К. : Знання, 2006. – 575 с.
12. Покоłodна М. М. Рекреаційна географія / М. М. Покоłodна – Харків: ХНАМГ, 2012 – 275 с.
13. Рутинський М. Й. Географія туризму в Україні. Навчально-методичний посібник, 2-ге видання, доповнене / М. Й. Рутинський – К.: Центр навчальної літератури, 2004 – 191 с.
14. Скрипник Н. Я. Рекреаційна географія : навчальний посібник для ВНЗ / Ніна Якимівна Скрипник, Алла Михайлівна Сердюк. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 294 с.
15. Смолій В. А. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / В. А. Смолій, В. К. Федорченко, В. І. Цибух – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. – 372 с.
16. Соловійов В. О. Рекреаційна географія / Володимир Остапович Соловійов. – Харків : Видавнича група «Основа», 2013 . – 110 с.
17. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму : монографія / автор Олександр Алікович Кручек, Тетяна Анатоліївна Дьорова, Ольга Олександрівна Любіцева, інш. ; Кер. проекту Віктор Сергійович Пазенок, Володимир Кирилович Федорченко. – Київ : Академія, 2013. – 368 с.
18. Федорченко В. К., Туристський словник-довідник: Навчальний посібник / В. К. Федорченко, І. М. Мініч – К.: Дніпро, 2000 – 160 с.
19. Юрченко С.О. Міжнародний туризм : навчальний посібник / Світлана Олексіївна Юрченко, Олена Євгенівна Юрченко, Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. – Харків : Видавництво ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. – 327 с.

Допоміжна література

1. Бейдик О. О. Розвиток понятійно-термінологічного апарату рекреаційної географії та географії туризму / О. О. Бейдик // Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К.: Знання України, 2002. – С. 479-485.
2. Гілецький Й. Р. Класифікація туристсько-рекреаційних ресурсів за геосферним підходом. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://geoinfo.if.ua/klasifikatsiya-turystsko-rekreatsijnyh-resursiv-za-heosfernym-pidhodom/>
3. Дмитрук О.Ю. Спортивно-оздоровчий туризм: навчальний посібник / Олександр Юрійович Дмитрук, Юрій Володимирович Щур. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ : Альтерпрес, 2008. – 280 с.
4. Рутинський М. Й. Зелений туризм в Україні / Михайло Йосипович Рутинський, Юрій Володимирович Зінько. – Київ : Знання, 2008. – 271 с.
5. Стафійчук В. І. Рекреалогія: Навч. посібник / В. І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2006. – 264 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Головного управління статистики у Харківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kh.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.tourism.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства культури та інформаційної політики України. – Режим доступу: <https://mkp.gov.ua>
6. Офіційний сайт Харківської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kharkivoda.gov.ua>
7. Офіційний сайт ЮНЕСКО. Список об'єктів всесвітньої спадщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://whc.unesco.org/pg.cfm?cid=31>
8. Український туризм (журнал) Режим доступу: <https://journals.ua/in-the-world/ukrainskiy-turizm/>